

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

На засіданні кафедри конституційного права
юридичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 26 серпня 2022р.)

**СИЛАБУС З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МАТЕРІАЛЬНО-ФІНАНСОВА ОСНОВА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВННЯ
В УКРАЇНІ»,
що викладається в межах
другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів з
спеціальності № 081 Право**

Назва дисципліни	Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування в Україні
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Січових Стрільців 14
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Юридичний факультет, кафедра конституційного права
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 08 Право Спеціальність 081 Право
Викладачі дисципліни	Бедрій Руслан Богданович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного права
Контактна інформація викладачів	ruslanbedriy@ukr.net , ruslan.bedriy@lnu.edu.ua , кафедра конституційного права, ауд. 507.
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити, +380683017391
Сторінка дисципліни	
Інформація про дисципліну	Навчальна дисципліна розроблена таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для розуміння проблемних питань правового забезпечення матеріально-фінансової основи місцевого самоврядування в Україні та шляхів удосконалення правозастосовчої практики у цій сфері.
Коротка анотація дисципліни	Навчальна дисципліна «Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування в Україні» є завершальною вибірковою дисципліною спеціальності 081 Право для освітньої-професійної програми «Магістр», яка викладається в 2 семестрі в обсязі 3,5 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування в Україні» є ознайомлення студентів із проблемами правового забезпечення матеріально-фінансової основи місцевого самоврядування в Україні та практикою реалізації законодавства у цій сфері.
Література для вивчення дисципліни	Основана література: 1. Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри. / Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, О.М. Лисенко, А.А. Мелешевич. К. : ВАІТЕ, 2021. 528 с. 2. Кравченко В.В., Пітцик М.В. Муніципальне право України: Навч. посіб. К.: Атіка, 2003. 672 с. 3. Муніципальне право України : Підручник / В. Ф. Погорілко, О. Ф. Фрицький, М. О. Баймуратов та ін. ; за ред. В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького. К. : Юрінком Інтер, 2006. 592 с. 4. Погорілко В. Ф., Баймуратов М. О., Бальцій Ю. Ю. та ін. Муніципальне право України: Підручник. За ред. М.О. Баймуратова. 2-ге вид. доп. К. Правова єдність, 2009. 720с. 5. Любченко П.М. Муніципальне право України. Навчальний посібник. Харків: Вид. «ФІНН», 2012. 496с. 6. Кравченко В.В., Бедрій Р.Б., Гірняк В.О. Муніципальне право України у визначеннях та схемах: навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. 144 с.

Додаткова література:

1. Батанов О. В. Муніципальна влада в Україні : проблеми теорії та практики : монографія / О. В. Батанов ; відп. ред.. М. О. Баймуратов. – К. : Юридична думка, 2010. – 656 с.
2. Бедрій Р. Б. Комунальна власність в Україні: конституційно-правове забезпечення. *Вісник Львівського університету*. Серія : Юридична. 2014. Вип. 60. С. 163 – 168.
3. Бедрій Р. Б. Проблеми децентралізації у господарсько-економічній сфері. *Конституційно-правові проблеми місцевого самоврядування та децентралізації публічної влади в Україні*: монографія / за ред. доктора юрид. наук, професора О. В. Батанова; передмова академіка НАН України Ю. С. Шемшученка та академіка НАПрН України О. В. Скрипнюка. Київ: Талком, 2021. 498 с. С. 273-294.
4. Бондаренко І. О. Комунальна власність як матеріальна основа місцевого самоврядування в Україні : Автореферат дис. ... канд. юрид. наук за спец. 12.00.02. Одеса, 2013. 21 с.
5. Возна В. Діяльність органів місцевого самоврядування у сфері господарювання: удосконалення законодавчого забезпечення. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2015. № 2 (81). С. 121-129.
6. Воротіна Н. В. Проблеми фінансової децентралізації в Україні у контексті зарубіжного досвіду. *Децентралізація публічної влади в Україні у контексті зарубіжного досвіду та євроінтеграційних процесів*: колективна монографія / За наук. ред. проф. О.В. Батанова, доц. Р.Б. Бедрія; передмова академіка НАН України Ю.С. Шемшученка. Львів: СПОЛОМ, 2021. 388 с. С.308-331. URL: <https://constitutionalist.com.ua> (юридичний портал України).
7. Воротіна Н. В. Проблеми фінансової децентралізації в Україні. *Конституційно-правові проблеми місцевого самоврядування та децентралізації публічної влади в Україні*: монографія / за ред. доктора юрид. наук, професора О. В. Батанова; передмова академіка НАН України Ю. С. Шемшученка та академіка НАПрН України О. В. Скрипнюка. Київ: Талком, 2021. 498 с. С. 191-219. URL: <https://constitutionalist.com.ua> (юридичний портал України).
8. Гірняк В. Соціальна функція комунальної власності. *Український часопис конституційного права*. 2018. № 2. С. 48-53.
9. Глинська О. В. Територіальна громада, як суб'єкт права комунальної власності. *Форум права*. 2012. № 2. С. 120 – 125.
10. Голоядова Т. О., Назарчук А. В. Правові аспекти формування місцевих бюджетів України у нових реаліях. *Децентралізація публічної влади в Україні: здобутки, проблеми та перспективи* : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (21 травня 2021 р., м. Львів) / за наук. ред. проф. О. В. Батанова, доц. Р. Б. Бедрія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. С. 143-147.
11. Єлісеєва Л. В. Муніципальна власність: економічні зміни та перспективи її трансформації в Україні в контексті світового

	<p>досвіду.Ефективна економіка. 2012. № 8. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1317</p> <p>12. Конституційно-правові проблеми місцевого самоврядування та децентралізації публічної влади в Україні: монографія / за ред. доктора юрид. наук, професора О. В. Батанова; передмова академіка НАН України Ю. С. Шемшученка та академіка НАПрН України О. В. Скрипнюка. Київ: Талком, 2021. 498 с.</p> <p>13. Музика Л. А. Проблеми права комунальної власності в Україні : Монографія. К.: Атіка, 2006. 228 с.</p> <p>14. Наконечна Г., Матвійчук М. Бюджетна децентралізація в Україні: сутність та основні переваги реалізації реформи. Історико-правовий часопис. 2019. № 1 (13). С. 39-44.</p> <p>15. Правові проблеми комунальної власності : монографія / Борисова В. І., Баранова Л. М., Ігнатенко В. М., Первомайський О. О., Сиротенко С. Є. ; за ред. В. І. Борисової. Харків : Видавець ФО-П Вапнярчук Н. М., 2007. 144 с.</p> <p>16. Успішна територіальна громада: будуємо разом / Бриль М., Врублевський О., Данчева О., Сеїтосманов А., Чубаров Е. Харків : Видавничий будинок Фактор, 2018. 128 с.</p> <p>Інтернет джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Президент України. URL: https://www.president.gov.ua/ 2. Верховна Рада України. URL: http://www.rada.gov.ua 3. Кабінет Міністрів України. URL: http://www.kmu.gov.ua 4. Конституційний Суд України. URL: http://www.ccu.gov.ua/ 5. Реформа децентралізації влади. URL :http://decentralization.gov.ua/ 6. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : https://reyestr.court.gov.ua/ 7. Український часопис конституційного права. URL : https://www.constjournal.com/ 8. Центр конституційних ініціатив. URL : http://www.cki.org.ua/ 9. Реанімаційний пакет реформ. URL : https://rpr.org.ua/
Обсяг курсу	32 годин аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 73 години самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знати сутність проблем правового забезпечення матеріально-фінансової основи місцевого самоврядування в Україні та практики реалізації законодавства у цій сфері; - вміти застосовувати знання у практичній діяльності, пов'язаній із реалізацією законодавства, що регламентує матеріальні та фінансові засади місцевого самоврядування; - набуде навиків критичного мислення, системного аналізу та оцінки правових проблем, проявлення лідерських якостей, підготовки актів правозастосування, консультування з правових питань, практичне вирішення проблем та формулювання ефективних аргументів.
Ключові слова	Місцеве самоврядування, матеріально-фінансова основа, комунальна власність
Формат курсу	Очний або дистанційний виходячи із карантинних вимог
	Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем

<p>Теми</p>	<p>Тема 1. Правова природа комунальної власності як матеріально-фінансової основи місцевого самоврядування.</p> <p>Тема 2. Конституційно-правова характеристика об'єктів та суб'єктів комунальної власності.</p> <p>Тема 3. Управління комунальною власністю територіальної громади та шляхи його удосконалення.</p> <p>Тема 4. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері управління комунальною власністю в Україні.</p> <p>Тема 5. Фінансова основа місцевого самоврядування в контексті бюджетної децентралізації в Україні.</p> <p>Тема 6. Надання органами місцевого самоврядування фінансової підтримки на розвиток місцевого бізнесу та стимулювання підприємництва.</p> <p>Тема 7. Забезпечення сталого соціально-економічного розвитку територіальних громад в контексті реформи місцевого самоврядування.</p> <p>Тема 8. Роль матеріально-фінансового забезпечення місцевого самоврядування в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови України</p>
<p>Підсумковий контроль, форма</p>	<p>залік в кінці семестру, комбінований</p>
<p>Пререквізити</p>	<p>Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з конституційного права, муніципального права, конституційно-процесуального права</p>
<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p>Презентація, лекції, проектно-орієнтоване навчання, дискусія, дебати, медіація, континуум, діалог Сократа, метод «мозкового штурму», кейс-метод, метод проектів, робота у малих групах, метод зайняття позиції та інші.</p>
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Із урахуванням особливостей навчальної дисципліни. Вивчення курсу може потребувати використання програмного забезпечення, крім загально вживаних програм і операційних систем.</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні/самостійні тощо: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50; • залік (залікове модульне завдання): 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50. <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу). Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів</p>

	<p>письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному оцінюванні, самостійній роботі та бали підсумкового завдання. При цьому враховується присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до заліку</p>	<p>Перелік запитань на залік:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та зміст матеріально-фінансової основи місцевого самоврядування. 2. Поняття та ознаки права комунальної власності. 3. Публічно-правова природа комунальної власності. 4. Генезис та суть реформи децентралізації влади в Україні. 5. Методологія дослідження інституту комунальної власності в умовах муніципальної реформи 6. Становлення та розвиток інституту комунальної власності України 7. Конституційно-правове забезпечення комунальної власності в Україні. 8. Роль та значення муніципальної власності у сталому економічному розвитку територіальних громад. 9. Поняття і класифікація об'єктів комунальної власності. 10. Конституційно-правова характеристика комунальних підприємств, як об'єктів комунальної власності в Україні. 11. Конституційно-правова характеристика земельних ресурсів, як об'єктів комунальної власності в Україні. 12. Конституційно-правова характеристика місцевих бюджетів, як об'єктів комунальної власності в Україні. 13. Види суб'єктів права комунальної власності. 14. Територіальна громада як головний суб'єкт права муніципальної власності 15. Конституційно-правове забезпечення управління комунальною власністю в Україні 16. Конституційно-правове забезпечення управління комунальною власністю у бюджетно-фінансовій сфері. 17. Особливості управління земельними ресурсами територіальної громади. 18. Конституційно-правове забезпечення управління комунальною власністю у сфері містобудування. 19. Поняття та природа повноважень органів місцевого самоврядування

- у сфері управління комунальною власністю.
20. Компетенція місцевих рад у сфері управління муніципальною власністю територіальної громади в Україні
  21. Повноваження виконавчих органів місцевих рад по управлінню комунальною власністю.
  22. Делеговані повноваження органів місцевого самоврядування України у сфері управління власністю територіальної громади..
  23. Поняття та структура місцевого бюджету.
  24. Принципи бюджетної системи України.
  25. Доходи місцевого бюджету.
  26. Видатки місцевого бюджету.
  27. Дотації та субвенції, міжбюджетні трансферти.
  28. Проблеми фінансового забезпечення муніципального сектора економіки.
  29. Сутність фінансової децентралізації.
  30. Поняття бюджетного вирівнювання.
  31. Вплив бюджетної децентралізації на фінансове забезпечення місцевого самоврядування в Україні.
  32. Законодавче забезпечення у сфері надання органами місцевого самоврядування фінансової підтримки на розвиток місцевого бізнесу та стимулювання підприємництва в Україні.
  33. Практика надання органами місцевого самоврядування фінансової підтримки на розвиток бізнесу.
  34. Процес розробки та прийняття програм із надання органами місцевого самоврядування фінансової підтримки на розвиток бізнесу.
  35. Механізм надання органами місцевого самоврядування фінансової підтримки на розвиток місцевого бізнесу та стимулювання підприємництва.
  36. Генезис та сучасні тенденції регіональної політики та місцевого соціально-економічного розвитку.
  37. Механізми забезпечення сталого соціально-економічного розвитку територіальних громад в умовах муніципальної реформи в Україні.
  38. Стратегічні напрями забезпечення сталого соціально-економічного розвитку територіальних громад у контексті реформи децентралізації влади.
  39. Імплементация прогресивного зарубіжного досвіду реформування у сфері місцевого самоврядування.
  40. Шляхи удосконалення механізмів забезпечення сталого соціально-економічного розвитку територіальних громад в Україні.
  41. Законодавчі новели функціонування місцевого самоврядування в період дії воєнного стану в Україні.
  42. Значення програм економічного розвитку територіальних громад в умовах російсько-української війни.
  43. Програми відновлення місцевої економіки через інтеграцію переміщених підприємств і внутрішньо-переміщених осіб в економічне життя громад.
  44. Бюджетна система України в умовах воєнного стану.
  45. Організаційно-правове забезпечення відновлення інфраструктури

	населених пунктів в умовах війни та післявоєнної відбудови України.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.